

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ ТУРИЗМУ, БІЗНЕСУ І ПСИХОЛОГІЇ

Кафедра психології і туризму

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Музеї світу

галузь знань
спеціальність
освітній рівень
освітня програма
статус дисципліни

24 Сфера обслуговування
242 Туризм і рекреація
перший (бакалаврський)
Туристичне обслуговування
вибіркова

Форма здобуття освіти *денна*
Навчальний рік *2023/2024*
Семестр *II*
Кількість кредитів *3*
ЄКТС
Мова навчання *українська*
Форма підсумкового контролю *залік*

Розробник:

Лебедева І. М., кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри психології і туризму

Схвалено на засіданні кафедри психології і туризму
«08» червня 2023 року, протокол № 16

Завідувач кафедри

Олександр БОНДАРЕНКО

Схвалено на засіданні вченої ради факультету туризму, бізнесу і психології
«23» червня 2023 року, протокол № 9

Голова вченої ради факультету

Ганна КУЧЕРЯВА

1. Мета вивчення дисципліни

Метою дисципліни є ознайомлення здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 242 Туризм з місцем і роллю музеїв у сучасному соціокультурному просторі, з основними типами музеїв, з найбільш відомими музеями Європи і світу, географією їх розташування, історією та особливостями формування музейних колекцій.

2. Загальний обсяг (відповідно до робочого навчального плану) – 3 кредити ЄКТС; 90 год., у тому числі:

лекції – 14 год.

семінарські заняття – 16 год.

самостійна робота – 60 год.

3. Передумовами до вибору навчальної дисципліни є вивчення дисциплін «Основи туризмознавства», «Туристичні регіони світу», «Історія української культури», загальні знання зі всесвітньої історії, історії культури.

Здобувачі вищої освіти повинні:

3.1. *Знати* понятійно-категоріальний апарат сфери туризму, систему туристичного районування світу за версією UNWTO, комплексну характеристику туристсько-рекреаційних ресурсів туристичних регіонів і субрегіонів, загальний хід історичного процесу людства.

3.2. *Вміти* оперувати понятійно-категоріальним апаратом, характеризувати суспільні туристсько-рекреаційні ресурси туристичних регіонів і субрегіонів світу, користуватися науковими та методичними джерелами при підготовці до семінарських занять, робити аргументовані висновки.

3.3. *Володіти елементарними навичками* пошуку, систематизації, узагальнення інформації, роботи з джерелами, електронними ресурсами, виділення релевантної інформації, написання та оформлення реферативних повідомлень.

4. Анотація навчальної дисципліни «Музеї світу»

Метою вибіркової дисципліни «Музеї світу» є ознайомлення здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 242 «Туризм» з місцем музеїв у сучасному соціокультурному просторі, їх роллю у збереженні духовних скарбів людства, з колекціями провідних музеїв світу, а також їх значенням для розвитку туризму.

Предметом курсу «Музеї світу» є найбільш відомі музеї світу, історія їх створення та особливості формування колекцій.

Завданням дисципліни є ознайомлення здобувачів з найбільш відомими і найбагатшими музеями світу, які є об'єктами зберігання насамперед мистецьких цінностей, мають свою давню історію і сьогодні перебувають у центрі туристичної діяльності (Лувр, Прадо, музеї Ватикану, галерея Уффіці, Мюнхенська пінакотека, Метрополітен-музей, Музей Соломона Гуггенхайма та

ін.). Особливу увагу приділено музеям України, історії їх створення та особливостями формування колекцій. Здобувачі ознайомляться з основними тенденції розвитку музейної справи від доби античності до сьогодення, а також з класифікацією сучасних музеїв, їх географічним розміщенням.

Курс «Музеї світу» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 242 Туризм складається з одного змістового модуля: **Музеї світу**. У ньому характеризуються провідні музеї світу, історія їх створення та колекції.

У результаті вивчення дисципліни здобувачі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 242 Туризм повинні

знати:

- місце і роль музеїв у системі туризму;
- основні етапи еволюції музейної справи;
- типи і профілі сучасних музеїв;
- провідні музеї світу та історію їх створення;
- колекції та шедеври, які зберігаються у провідних музеях світу;
- етапи формування та колекції провідних музеїв України;
- основні тенденції розвитку музейного туризму на сучасному етапі.

вміти:

- орієнтуватися у типології сучасних музеїв;
- орієнтуватися у діяльності провідних світових музеїв, їх специфіці та географії;
- орієнтуватися у художньо-мистецьких стилях;
- аналізувати колекції найвідоміших музеїв світу та України;
- ідентифікувати найбільш знакові мистецькі твори, їх авторство та місце зберігання.

володіти елементарними навичками:

- роботи з науковою та методичною літературою, електронними ресурсами;
- використання отриманих знань під час навчального процесу (в роботі з науково-методичними матеріалами, джерелами аналітичного, статистичного характеру, при підготовці відповідей на теми семінарських занять, при виконанні самостійної роботи) та навчальної практики.

5. Завданням вивчення дисципліни «Музеї світу» є ознайомлення з найбільш відомими і найбагатшими музеями світу, які є об'єктами зберігання насамперед мистецьких цінностей, а також формування таких загальних та фахових компетентностей:

Загальні компетентності:

ЗК02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК07. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК08. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК16. Здатність використовувати професійну термінологію, оперувати туристичною інформацією, вести дискусію та виражати власну думку в усній та письмовій формах.

Фахові компетентності:

ФК26. Здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал.

ФК33. Здатність аналізувати місце України у загальноєвропейському та світовому цивілізаційному процесі та туристичному просторі.

6. Очікувані результати навчання з дисципліни:

Результат навчання (1. знати; 2. уміти; 3. комунікація; 4. автономність і відповідальність)		Форми (та / або методи і технології навчання)	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)
Код	Результат навчання		
1.	Знати		
1.1.	Типи і профілі сучасних музеїв	Лекції, семінарські заняття Методи: пояснювально-ілюстративний; проблемного викладання; репродуктивний; самонавчання	Усне опитування, письмове опитування, модульна контрольна робота
1.2.	Основні етапи еволюції музейної справи	Лекції, семінарські заняття Методи: пояснювально-ілюстративний; проблемного викладання; репродуктивний; самонавчання	Усне опитування, письмове опитування, модульна контрольна робота
1.3.	Історію становлення і розвитку найбільш відомих музеїв світу та України, їх колекції	Лекції, семінарські заняття Методи: пояснювально-ілюстративний; проблемного викладання; репродуктивний; частково-пошуковий; самонавчання	Усне опитування, письмове опитування, виконання і презентація індивідуальних і групових творчих проектів,

			модульна контрольна робота
2.	Уміти		
2.1.	Орієнтуватися у художньо-мистецьких стилях, вирізняти сутнісні ознаки мистецьких експонатів, приналежних до різних художніх стилів	Семінарські заняття, самостійна робота Методи: проблемний; частково-пошуковий діалогово-комунікаційний; самонавчання	Усне опитування, письмове опитування, виконання і презентація індивідуальних і групових творчих проектів, модульна контрольна робота
2.2.	Аналізувати колекції провідних музеїв світу та України	Семінарські заняття, самостійна робота Методи: проблемний; репродуктивний; частково-пошуковий діалогово-комунікаційний; самонавчання	Усне опитування, письмове опитування, виконання і презентація індивідуальних і групових творчих проектів, модульна контрольна робота
3.	Комунікація		
3.1.	Володіти сучасними засобами комунікацій та інформації	Семінарські заняття, самостійна робота Методи: частково-пошуковий; діалогово-комунікаційний; самонавчання	Усне опитування, виконання і презентація індивідуальних і групових творчих проектів
4.	Автономність і відповідальність		
4.1.	Здатність ідентифікувати найбільш знакові мистецькі твори, їх авторство, місце збереження	Семінарські заняття, самостійна робота Методи: проблемний; частково-пошуковий; дослідницький; самонавчання	Усне опитування, виконання і презентація індивідуальних і групових творчих проектів
3.2.	Використовувати набуті знання для вирішення завдань своєї професійної діяльності	Семінарські заняття, самостійна робота Методи: проблемний; частково-пошуковий; самонавчання	Усне опитування, виконання і презентація індивідуальних і групових творчих проектів

7. Співвідношення очікуваних результатів навчання з дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання з дисципліни (код)	1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	3.1	4.1	4.2
Програмні результати навчання (назва)								
ПРН02. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук.	+	+		+	+			+
ПРН05. Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території.	+		+	+	+		+	+
ПРН14. Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття.			+	+	+			+
ПРН23. Зосереджуватись на результатах при виконанні завдань та вміти їх презентувати.			+	+	+	+	+	+
ПРН25. Використовувати набуті знання для аналізу місця України у світовому та загальноєвропейському туристичному просторі.	+	+	+	+	+		+	+

8. Система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Система модульно-рейтингового контролю результатів навчання здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти має таку структуру:

№ з/п	Форма підсумкового контролю	Види навчальної діяльності	Максимальна кількість балів
1.	Передбачений підсумковий контроль – залік	1. Аудиторна та самостійна навчальна робота	50
		2. Модульна контрольна робота (МКР)	50

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності здобувача (аудиторна робота та самостійна робота) здійснюється в національній 4-бальній шкалі – «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»). Невиконання завдань обов'язкової самостійної роботи, невідвідування семінарських та практичних занять позначаються «0».

Критерії оцінювання аудиторної роботи здобувача на семінарському занятті

№ п/п	Види навчальної діяльності	Оцінка	Критерії оцінки
1.	Відповідь на семінарі з основних питань	5	Правильна, ґрунтовна, повна відповідь, творче висвітлення проблем
		4	Правильна відповідь, але недостатньо повна, розгорнута та ґрунтовна
		3	Поверхнева відповідь з порушенням логіки, неаргументована
		2	Неправильна відповідь
2.	Активна участь у роботі семінару (доповнення, відповіді на проблемні питання тощо)	5	Максимально висока активність, що свідчить про всебічну обізнаність з матеріалом
		4	Висока активність, що свідчить про фрагментарну обізнаність з матеріалом
		3	Середня активність, що свідчить про необізнаність з матеріалом
		2	Низька активність, що свідчить про неволодіння матеріалом
3.	Експрес-контроль (робота на семінарі протягом 10-15 хв.: тест, поточна контрольна робота, вибіркоче опитування та ін.)	5	Повна відповідь за критеріями конкретного виду роботи
		4	Недостатньо повна відповідь за критеріями конкретного виду роботи
		3	Поверхнева відповідь з порушенням логіки, неаргументована
		2	Незадовільна відповідь за критеріями конкретного виду роботи

4.	Написання повідомлення творчого характеру, виконання індивідуальних проектів	5	Грунтовне повідомлення, в якому повністю розкрито зміст обраної проблеми, зроблено відповідні узагальнення, висновки
		4	Правильне, але недостатньо повне, розгорнуте та ґрунтовне повідомлення
		3	Поверхнєве з порушенням логіки, неаргументоване повідомлення
		2	Поверхнєве з порушенням логіки, численними помилками повідомлення

Критерії оцінювання самостійної роботи здобувачів

Позааудиторна самостійна робота здобувачів включає виконання завдань, які пропонуються викладачем (письмові практичні роботи, підготовка презентацій, творчі завдання). Позааудиторна самостійна робота оцінюється за традиційною 4-бальною системою: «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»). За невиконання завдань самостійної роботи здобувач отримує «0» балів.

Виконані всі вимоги до написання позааудиторної самостійної роботи: позначені проблема й обґрунтована її актуальність, зроблений аналіз різних точок зору на проблему й логічно викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита повністю, витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення, дані правильні відповіді на додаткові питання.	«відмінно»
Виконані основні вимоги до написання позааудиторної самостійної роботи, тема розкрита достатньо повно, витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення. Водночас допущені деякі недоліки: не обґрунтовано актуальність проблеми, сформульовані висновки нечіткі, наявні певні неточності у викладенні матеріалу.	«добре»
Є істотні відступи від вимог до написання позааудиторної самостійної роботи. Зокрема: тема розкрита лише частково, допущені фактичні помилки в змісті позааудиторної самостійної роботи, відсутній висновок, не витриманий обсяг самостійної роботи; є недоліки в оформленні.	«задовільно»
Тема самостійної роботи не розкрита, виявляється істотне незрозуміння проблеми, не витриманий обсяг самостійної роботи; самостійна робота оформлена неправильно.	«незадовільно»

У кінці вивчення навчального матеріалу модуля напередодні заліково-екзаменаційної сесії викладач виставляє одну оцінку за аудиторну та позааудиторну самостійну роботу здобувача як середнє арифметичне з усіх поточних оцінок за ці види роботи з округленням до десятої частки. Цю оцінку викладач трансформує в **рейтинговий бал за роботу протягом семестру** шляхом помноження на **10¹**. Таким чином, максимальний рейтинговий бал за роботу протягом семестру може становити **50**.

Модульна контрольна робота (МКР) є складником семестрового рейтингу і виконується перед заліком.

До кожного варіанта модульної контрольної роботи входить по три питання, що відповідають **репродуктивному** (рівень А), **алгоритмічному** (рівень В) й **творчому** (рівень С) **рівням складності**. Кожне питання модульної контрольної роботи оцінюється по багатобальній системі.

Структура модульної контрольної роботи:

Завдання репродуктивного рівня (А): максимальна кількість балів – 10.

Завдання алгоритмічного рівня (В): максимальна кількість балів – 15.

Завдання творчого характеру (С): максимальна кількість балів – 25.

Максимальна кількість балів за виконану модульну контрольну роботу становить **50 балів**. Наявка на МКР оцінюється в **0 балів**.

Час виконання модульної контрольної роботи – **1 год. 20 хв.**

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Види завдань	Кількість балів	Критерії оцінки
Питання (завдання) репродуктивного рівня (рівень А, мах – 10 б.)	10	відповідь логічна та послідовна, повністю розкриває зміст питання
	7–9	відповідь повна, проте є незначні недоліки та помилки
	4–6	відповідь неповна, містить недоліки та помилки
	1–3	відповідь схематична, містить багато фактологічних помилок та неточностей
	0	відповідь відсутня або повністю не відповідає змісту питання
Питання (завдання) алгоритмічного рівня (рівень В,	15	відповідь повна, логічна, послідовна; здобувач демонструє відмінне знання фактологічного матеріалу, досконало орієнтується у змісті питання

¹ Наприклад, протягом семестру здобувач отримав за аудиторну та самостійну роботу такі оцінки: «5», «3», «5», «4», «5», «4». Середня арифметична оцінка становить **4,33**, з округленням до десятої частки – **4,3**. Отриману оцінку множимо на **10**: **4,3x10=43**. Це число є рейтинговим балом здобувача за роботу протягом семестру.

мах – 15 б.)	11–14	відповідь у цілому правильна, проте недостатньо повна та змістовна
	7–10	відповідь неповна, містить деякі помилки та неточності
	4–6	відповідь неповна, поверхнева, із суттєвими помилками та неточностями
	1–3	відповідь схематична, майже не розкриває зміст питання, містить неточності, помилки
	0	відповідь відсутня або повністю не відповідає змісту питання
Питання (завдання) творчого рівня (рівень С, мах – 25 б.)	25	відповідь вичерпна, змістовна, логічна та послідовна, містить самостійні судження та демонструє здатність творчого розв'язання поставлених завдань; здобувач вільно оперує поняттями та категоріями, аргументовано доводить власну точку зору
	21–24	відповідь правильна, змістовна, послідовна, але містить деякі неточності у розв'язанні завдань; здобувач аргументовано доводить власну точку зору
	16–20	відповідь змістовна, послідовна, але містить недоліки та неточності у розв'язанні завдань; здобувач демонструє недостатнє обґрунтування власної точки зору
	11–15	відповідь в цілому правильна, але неповна, містить незначні недоліки, рівень самостійності суджень недостатній
	6–10	відповідь неповна, схематична, є неточності та помилки у викладенні матеріалу, рівень самостійності суджень недостатній
	1–5	відповідь поверхнева, нелогічна, містить суттєві помилки та неточності, рівень самостійності суджень низький
	0	відповідь відсутня або не відповідає змісту питання
	Разом	50 балів

Семестровий рейтинговий бал є сумою рейтингового бала за роботу протягом семестру і рейтингового бала за МКР.

Максимальний рейтинговий бал здобувача становить **100 балів**.

Підсумкова форма контролю – **залік в усній формі**.

Підсумковий контроль

Залік

Оцінка в національній шкалі («зараховано», «не зараховано») та оцінка в шкалі ЄКТС виставляються на підставі семестрового рейтингового бала здобувача за дисципліну таким чином:

90 – 100 балів	–	A	} зараховано
82 – 89 балів	–	B	
75 – 81 бал	–	C	
66 – 74 бали	–	D	
60 – 65 балів	–	E	
59 балів і нижче	–	FX.	

Здобувачі, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни **60 і вище**, отримують оцінку «**зараховано**» і відповідну оцінку в шкалі ЄКТС без складання заліку.

Здобувачі, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни **59 і нижче**, складають залік і в разі успішного складання їм виставляється оцінка «**зараховано**» в національній шкалі, а в шкалі ЄКТС – **E** та бал **60**. Якщо здобувач під час заліку отримав оцінку «**не зараховано**», то йому у відомість обліку успішності виставляється оцінка «**не зараховано**» в національній шкалі, оцінка **FX** – у шкалі ЄКТС та його семестровий рейтинговий бал за дисципліну.

Критерії оцінювання заліку:

№	Критерії оцінювання	Шкала оцінювання	
		«зараховано»	«не зараховано»
1.	Відповідність змісту	Відповідь здобувача повністю відповідає змісту питання. Основні проблеми розкриті чітко та в повній мірі	Відповідь здобувача лише частково відповідає або не відповідає взагалі змісту питання. Основні проблеми визначено нечітко або не визначено зовсім
2.	Повнота і ґрунтовність викладу	Основні питання розкриті повністю і ґрунтовно	Основні питання розкриті лише частково і без належної глибини або взагалі не розкриті
3.	Термінологічна коректність	Здобувач вільно й коректно користується понятійно-категоріальним апаратом	Здобувач майже не користується термінологією

		дисципліни	
--	--	------------	--

Оцінка «зараховано» виставляється за умови, якщо відповідь здобувача в повній мірі відповідає всім зазначеним критеріям.

Оцінка «не зараховано» виставляється за умови, якщо відповідь здобувача не відповідає хоча б одному із зазначених критеріїв.

Умови допуску до заліку

Для допуску здобувачів вищої освіти до заліку з дисципліни «Музеї світу» обов'язковим є виконання ними вимог навчального плану і графіка навчального процесу. Здобувачі мають відпрацювати всі пропущені аудиторні заняття з дисципліни «Музеї світу». Здобувач вважається **допущеним до семестрового контролю (заліку)**, якщо він **виконав усі види робіт**, що передбачені робочою програмою дисципліни.

9. Програма навчальної дисципліни. Тематичний план занять

№ п/п	№ і назва теми (включно із темами, що винесені на самостійне опрацювання)	Разом	Лекції	Семінарські/практичні заняття	Модульна контрольна робота	СРС
Модуль 1						
Змістовий модуль 1. Музеї світу						
1.	Тема 1. Музей як соціокультурний феномен. Місце музеїв у сучасному туризмі	12	2	2	–	8
2.	Тема 2. Музеї Італії	12	2	2	–	8
3.	Тема 3. Музеї Франції та Іспанії	12	2	2	–	8
4.	Тема 4. Музеї Великої Британії, Німеччини, Австрії та країн Бенілюксу	12	2	2	–	8
5.	Тема 5. Музеї країн Центральної і Східної Європи	12	2	2	–	8
6.	Тема 6. Музеї України	12	2	2	–	8
7.	Тема 7. Музеї Америки, Азії, Африки	12	2	2	–	8
	Модульна контрольна робота	6	–	–	2	4

	Разом годин за модулем 1	90	14	14	2	60
	Усього годин	90	14	14	2	60

10. Рекомендовані джерела

Базова література

1. Белікова М. В., Зайцева В. М. Основи музеєзнавства : навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів. Запоріжжя : ЛПІС ЛТД, 2015. 180 с.
2. Любіцева О. О., Шпарага Т.І. Музейний туризм : навч. посіб. Київ, 2021. 150 с.
3. Музеї України : довідник / упоряд. Б. Ведибіда та ін. Київ : Задруга, 1999. 129 с.
4. Національний художній музей України : альбом / упор. О. Лагутенко. Київ : Артанія Нова, 2003. 415 с.
5. Про музеї та музейну справу : Закон України. 15 серпня 1995 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/Z950249?an=190147>.
6. Рутинський М. Й., Стецюк О. В. Музеєзнавство : навч. посіб. Київ : Знання, 2008. 428 с.
7. Салата О.О. Основи музеєзнавства : навч.-метод. посіб. Вінниця : Нілан-ЛТД, 2015. 164 с.

Додаткова література

1. Основи музеєзнавства, маркетингу та рекламно-інформаційної діяльності музеїв : посібник / під ред. В. Великочого, Н. Гасюк. Івано-Франківськ : Плай, 2005. 64 с.

11. Додаткові ресурси

1. Все о туризме – образовательный туристический портал. URL: <https://tourlib.net/>.
2. Музеї України : музейний портал. URL: <https://museum-portal.com/ua/museums/ua>.
3. Музеи онлайн бібліотека. URL: <http://musei-online.blogspot.com/>.
4. Музеи мира – коллекции живописи. URL: <https://gallerix.ru/album/Museums>.
5. 35 музеев мира, которые можно посетить онлайн. URL: <https://www.interior.ru/art/5786-35-muzeev-mira-kotorye-mozhno-posetit-onlajn.html>.
6. 41 лучший виртуальный музей мира, который необходимо посетить. URL: https://www.canva.com/ru_ru/obuchenie/virtualnye-ekskursii/.

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання якого передбачає навчальна дисципліна

Мультимедійне обладнання; програми Microsoft Word, Microsoft Power Point, додатки платформи для дистанційного навчання Microsoft Office 365.